

УДК 343.8

DOI 10.32755/sjlaw.2021.03.068

Ковалевський А. В.,

старший викладач кафедри правової та спеціальної підготовки
Територіально відокремленого відділення «Кам'янська філія
Академії пенітенціарної служби», м. Кам'янське, Україна
ORCID: 0000-0002-1970-8768

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто тенденції розвитку виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк через призму реформування кримінально-виконавчої системи України. Вказано, що основною проблемою, яка спостерігається в установах виконання покарань, є нівелювання співробітниками своїх обов'язків. Зазначено, що більшість працівників формально відносяться до виконання своїх функціональних обов'язків, що негативно відбивається на виховній та ресоціалізаційній роботі.

Ключові слова: засуджений, кримінально-виконавча система, виправлення, перевиховання, позбавлення волі на певний строк, покарання, кримінальне законодавство, субкультура.

Постановка проблеми. Сучасна Україна має своїм пріоритетом розвиток кримінально-правової політики за декількома найбільш актуальними напрямками: кримінально-правовим, кримінологічним (у т. ч. – віктимологічним), кримінальним процесуальним та кримінально-виконавчим. При цьому, якщо більшість проблем вказаних напрямків можна вирішити винятково за рахунок удосконалення нормативно-правової бази та введення актуальних стратегій протидії кримінально протиправній діяльності, то що стосується кримінально-виконавчої системи, підхід має бути сукупно алгоритмним. Це пояснюється, здебільшого тим, що кримінально-виконавче право має своїм основним завданням перевиховання кримінального правопорушника за рахунок своєчасного, співрозмірного та дієвого покарання, що потребує як нормативно-правового регулювання, так і зусиль працівників кримінально-виконавчої служби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень показав, що питанням розвитку та вдосконалення

кримінального покарання у виді позбавлення на певний строк під впливом правових реформ займалися такі вчені: Ю. Баулін, В. Бадира, І. Богатирьов, О. Колб, Ю. Кернякевич-Танасійчук, М. Пузирьов, А. Степанюк, С. Халімон, І. Яковець.

Мета статті полягає в тому, щоб розглянути сучасні недоліки покарання у виді позбавлення волі на певний строк та запропонувати шляхи вдосконалення із урахуванням реформування кримінально-виконавчої системи України.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна правова спільнота вимагає від держав мінімального застосування такого виду покарання, як позбавлення волі, що пояснюється його сумнівним позитивним впливом та значним обмеженням прав і свобод засуджених. Отже, враховуючи тенденції до реформування кримінально-виконавчої системи України, вважаємо за доцільне зупинитись більш детально на особливостях розвитку виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

Таким чином, реформування кримінально-виконавчої системи України характерне не тільки для нашої держави, а й для більшості країн світу. Особливо активно за останнє десятиріччя зазнає змін кримінально-виконавча діяльність у країнах так званого «соціалістичного табору». У світовому співтоваристві триває процес щодо вдосконалення діяльності виконання позбавлення волі, тюремного ув'язнення, інституалізації, виправного виховання тощо. Так, із 13 по 17 квітня 1999 р. в Екгамі, Сарей (Англія) відбулася міжнародна конференція щодо реформування кримінальних покарань, під час якої учасники висловили занепокоєння проблемами реформування кримінально-виконавчої системи та визнали, що тюремні системи всього світу перебувають у стані кризи. З часу конференції діяльність закладів для засуджених неповнолітніх та дорослих осіб суттєво не змінилася, відповідно, і не змінилися результати їхньої роботи. Ознаками закладів, в яких відбувають кримінальне покарання у виді позбавлення волі, є: мізерність або відсутність можливостей на отримання належної юридичної допомоги, незатребуваність суспільства; ці заклади сприяють руйнуванню родини позбавлених волі осіб; їхня діяльність не задовольняє потерпілих від злочину; умови тримання у в'язницях нелюдські й не відпо-

відають стандартам Організації Об'єднаних Націй та мінімальним регіональним стандартам. Також простежується переповненість, відсутність елементарних гігієнічних умов, погане медичне обслуговування, нестача продуктів харчування, високий рівень смертності та інфекційних захворювань, насильство та корупційність, нестача кваліфікованого персоналу, нестача ресурсів та слабка координація діяльності кримінально-виконавчих систем [1]. Основною проблемою, яка спостерігається в установах виконання покарань є нівелювання співробітниками своїми обов'язками. Більшість працівників працює з формальним підходом до виконання своїх функціональних обов'язків, що, звичайно, негативно відбивається на виховній та ресоціалізаційній роботі. На сьогодні в більшості виправних та виховних колоніях залишається деструктивна кримінальна субкультура, ієрархічність тощо, що позбавляє засуджених можливості змінити стиль мислення та відійти від протиправної діяльності. Ще одним недоліком є відсутність повноцінної можливості отримати нові навички та елементарну освіту, яка надасть можливість після звільнення з місць позбавлення волі працевлаштуватись. Раціональний розподіл праці між засудженими зможе також здійснити позитивний вплив на матеріальну частину установ виконання покарань та державний бюджет. Більше того, працетерапія є одним із дієвих способів виправлення кримінальних правопорушників та навчання взаємодії з особами, які оточують, що сприятиме виробленню колективної відповідальності.

Богатирьов І. Г. наголошує, що на практиці одним із актуальних питань пенітенціарної системи України є додержання конституційних прав осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, де, зокрема, досі наявні протиправні дії щодо засуджених із боку персоналу, неналежні побутові умови й харчування, захворювання тощо [2, с. 281]. Процес реформування чи вдосконалення кримінально-виконавчої діяльності, зазначає Ю. Бакаєв, усвідомлюється суспільством, і значною мірою носіями влади найімовірніше в емоційній, образній, а не в раціональній формі, а тому втрачається людський вимір реформування та конкретні «приземлені» аспекти перетворень [3, с. 4]. Це, зокрема, можна пояснити тим, що за цю справу беруться зазвичай громадські

діячі, дилетанти, які не мають достатніх знань у цій сфері діяльності. Простежується незначна активність науковців та практиків у процесі реформування кримінально-виконавчої системи [4, с. 193]. Варто звернути увагу, що реформування кримінально-виконавчої системи повинне починатись саме із удосконалення процесу відбування покарання у виді позбавлення волі. Це пояснюється тим, що останнє є достатньо стресовим шляхом виправлення кримінального правопорушника, що обумовлює необхідність спрощення взаємодії останнього як із співкамерниками, так і з персоналом, який здійснює педагогіко-психологічну реабілітацію. Що стосується останньої, зазначимо, що, незважаючи на наполегливі рекомендації міжнародної правової спільноти, наша держава не приділяє серйозної уваги саме цьому напрямку роботи з особою, яка вчинила протиправне діяння. На наш погляд, це є достатньо серйозним упущенням, оскільки половину кримінальних правопорушень було вчинено через певні потреби та проблеми, що підтверджує можливість своєчасного виправлення девіантних настанов особи.

Сьогодні процес забезпечення виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні потребує суттєвої якісної видозміни, передусім щодо питань організаційно-правового характеру. Зокрема, відповідно до Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України (2017 р.) [5], основними завданнями реформи є: залучення нових кадрів до системи на всіх рівнях – насамперед шляхом підвищення рівня заробітної плати; розроблення законодавства у сфері функціонування слідчих ізоляторів (далі – СІЗО) та установ виконання покарань (далі – УВП) відповідно до законодавства Європейського Союзу; підвищення операційної ефективності 100 державних підприємств у пенітенціарній системі шляхом створення виробничих об'єднань за галузевим принципом, проведення закупівель через електронну систему «ProZorro»; будівництво нових СІЗО та УВП у великих містах України в межах державно-приватного партнерства [5]. Водночас, незважаючи на те, що вжиті протягом останніх років заходи стосовно реформування пенітенціарної системи значно поліпшили ситуацію в ній, і надалі залишається актуальним питання її подальшого

реформування та внесення деяких коректив до вже здійснених заходів [5]. На нашу думку, ще одним способом удосконалення кримінально-виконавчої системи в частині виконання покарання у виді позбавлення волі є міжнародне співробітництво та залучення зарубіжних спеціалістів. Не можна не звернути увагу на те, що зарубіжний досвід у частині функціонування пенітенціарних установ є достатньо позитивним та демонструє свою ефективність за рахунок сприятливої криминологічної ситуації. Саме тому як обмін досвідом, так і залучення інших спеціалістів є актуальним для нашої держави.

Враховуючи сучасні тенденції пенітенціарної політики в Україні, зазначимо, що система виконання покарань повинна «виправити» засудженого, який став на хибний шлях, а не карати і травмувати психіку, використовуючи при цьому засоби й методи, перелічені у Кримінально-виконавчому кодексі України (далі – КВК України) для досягнення мети виправлення і ресоціалізації. Якщо звернути увагу на методи виховного впливу пенітенціарної педагогіки, то вони являють собою сукупність засобів безпосереднього чи опосередкованого педагогічного впливу на мислення, почуття та волю, поведінку засудженого з метою формування і корекції свідомості та досвіду поведінки, позитивних особистісних рис і якостей [6, с. 154; 7, с. 62]. Безумовно, що після низки неодноразових заходів зі стягнення матеріальних збитків у засудженого підсвідомо почне працювати механізм корекції поведінки та створення позитивної динаміки в його поведінці щодо будь-якого майна, яке його оточує, та ставлення до тих благ, якими він користується (навіть тими, що належать державі). Тобто стягнення матеріальних збитків із засудженого за протиправні дії стосовно державного майна повинно нести неабиякий вплив на свідомість засудженого і стимулювати правослухняну поведінку не тільки в місцях позбавлення волі, але і в майбутньому після звільнення з УВП. Методи виправлення та перевиховання засудженого являють собою сукупність методів і способів педагогічного впливу на засудженого з метою викоринення в них негативних і формування позитивних якостей, а також привчання їх до правослухняної поведінки [6, с. 154]. На сьогодні матеріальні види стягнень (у тому числі – і дисциплі-

нарні) залишаються актуальними, незважаючи на безліч доктринальних дискусій. Проте, що стосується установ виконання покарання, необхідно погодитись з тим, що матеріальна відповідальність може здійснити виправний вплив на засудженого за рахунок підвищення рівня відповідальності за речі та об'єкти, що його оточують.

Кожен із виховних методів покликаний для впливу на обрані аспекти психологічної поведінки для виправлення засудженого і розвиток та формування певних позитивних якостей. У нашому випадку засуджений привчається бережливо ставитись до майна, яке йому не належить, та до керованої поведінки в місцях позбавлення волі, що мотивує його до перегляду власних якостей психоемоційної поведінки. Безумовно, в місцях позбавлення волі є специфічні особливості педагогічного процесу, до яких можливо віднести такі: процес педагогічного процесу відбувається в умовах ізоляції особи від суспільства і регламентується кримінально-виконавчим законодавством України; засуджені зазвичай характеризуються як об'єкт впливу з відхиленням правової і моральної свідомості та соціальних ролей, із своєрідними психологічними станами; з боку засудженого засоби перевиховання сприймаються як засоби примусу і карання; не завжди можна проаналізувати результати педагогічного впливу в умовах УВП [8, с. 13]. Зневажливе ставлення персоналу до засуджених – одна із головних причин, через які останні негативно сприймають педагогічні (виховні) заходи. Цьому сприяють умови ізоляції, неповноцінне харчування та їх віктимізація як засудженими, так і співробітниками установ виконання покарання.

Синьов В. М. та Дрижак В. В. у пенітенціарній літературі виділяють поняття виправлення і перевиховання як чітко розмежовані поняття, що покликані виконувати різні функції на різних етапах педагогічного впливу. На думку науковців, перевиховання являє собою двосторонній педагогічний процес, який покликаний спочатку вплинути на об'єкт, а потім відбувається сприйняття і засвоєння об'єктом цих впливів [9, с. 47], у результаті чого особа починає наближатися до виправлення. А виправлення є процесом позитивних змін, які вже відбулися в особистості засудженого за допомогою засобів і методів впли-

ву, що виражається у процесі перевиховання особи. Процес перевиховання є впливом вихователя на вихованця незалежно від віку засудженого [10, с. 394]. На нашу думку, під перевихованням засудженого необхідно розуміти процес встановлення девіантних настанов, особливостей їх деструктивного впливу на ціннісні орієнтири та правові уявлення з метою поступового їх витіснення зі свідомості особи. Виправлення, як здається, є одним із способів перевиховання та полягає у зміні деструктивних уявлень про суспільні відносини та їх кримінально-правовий захист на прийнятті суспільством та встановленні на законодавчому рівні відповідно до нормативно-правової бази держави.

Дуже важливим кроком у реформуванні кримінально-виконавчої системи стало внесення до Верховної Ради України проекту Закону України «Про пенітенціарну систему» від 22 березня 2021 р. (реєстр. № 5293), метою якого є оптимізація структури пенітенціарної системи, застосування нових підходів до заохочення персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України, запровадження ефективного управління УВП. Відповідно до Проекту, пенітенціарна система – система спеціально уповноважених органів і установ, діяльність яких спрямована на формування та реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації. У зв'язку з цим завданнями пенітенціарної системи визначено такі: 1) формування та реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; 2) забезпечення дотримання прав і свобод людини під час виконання та відбування кримінальних покарань та пробації, тримання під вартою; 3) виконання кримінальних покарань та пробації, а також тримання під вартою; 4) гуманізація умов відбування покарання та тримання під вартою; 5) створення умов для виправлення та ресоціалізації засуджених, вжиття інших заходів, передбачених законом, щоб засуджені в майбутньому мали можливість жити, не вчиняючи кримінальних правопорушень; 6) усебічне забезпечення належних умов проходження служби в органах і установах пенітенціарної системи та соціальний захист персоналу органів і установ пенітенціарної системи [11]. Отже, зупинимось детальніше на п'ятому пункті. Отже, нині освіта (як середньо-спеці-

альна, так і вища) є пріоритетом для України. Держава потребує спеціалістів, які б позитивно впливали на її розбудову. Протягом тривалого часу наявність судимості була негласною перепорою для отримання гідного місця праці, незважаючи на рівень освіти та професійні навички. Більше того, не секрет, що значна частина засуджених вчинили протиправне діяння через брак коштів та відсутність постійного (законного) місця роботи. Саме тому першочерговим пріоритетом у частині вдосконалення кримінально-виконавчої системи є забезпечення осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, можливістю отримати професійні навички, яких буде достатньо для працевлаштування та подальшого навчання.

Структуру пенітенціарної системи складають органи та установи, зокрема: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, у складі якого функціонує апарат; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, у складі якого функціонують апарат і територіальні органи з питань виконання кримінальних покарань; УВП і установи тримання під вартою; органи пробації; заклади освіти; заклади охорони здоров'я; підприємства, установи та організації, утворені для забезпечення виконання завдань функціонування пенітенціарної системи [11]. Проєктом передбачено контроль за пенітенціарною системою та нагляд за дотриманням законності в органах і пенітенціарних установах, що є важливим моментом, оскільки одними із складових частин реформи кримінально-виконавчої системи було приведення умов тримання ув'язнених у СІЗО та осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, до європейських стандартів та запобігання катуванням і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню з особами, які тримаються в УВП [12, с. 197]. На жаль, першочергова проблема в удосконаленні процесу відбування покарання у виді позбавлення волі є наслідком соціально-політичного фактору. Сучасне суспільство знаходиться в кризисних умовах, вирішення яких потребує значних інтелектуальних та матеріальних вкладів. Саме тому більш духовні потреби та проблеми засу-

джених відходять на другий план. Вітчизняний законодавець намагається відповідати вимогам міжнародних правових стандартів, наприклад, Міжнародних стандартів поведінки із в'язнями (Токійські правила). Однак можна стверджувати, що суперечливість останніх кримінально-виконавчих стратегій у частині покарання у виді позбавлення волі визначається соціально-політичною напруженістю в суспільстві, недосконалістю нормативно-правової бази, рудиментарним баченням пенітенціарної системи законодавцем тощо. Необхідно завжди пам'ятати, що адекватне законодавче регулювання кримінально-виконавчої діяльності є підґрунтям для створення ідеальної моделі вдосконалення процесу виконання покарань.

У вищевказаному проєкті також запропоновано включення до деяких законів норм щодо права засуджених на психологічне супроводження під час відбування покарання у виді обмеження або позбавлення волі; вдосконалення порядку застосування до засуджених умовно-дострокового звільнення та заміни покарання більш м'яким (надання органами пробації висновків щодо ризику повторного вчинення кримінального правопорушення засудженими, які претендують на умовно-дострокове звільнення та заміни покарання більш м'яким; надання атестованому складу пенітенціарної системи можливості у вільний від виконання службових обов'язків час отримувати психологічну та душпастирську допомогу від психологів та капеланів установ; залучення релігійних організацій до реалізації пробаційних програм; надання органам пробації повноважень щодо сприяння особам, звільненим після позбавлення або обмеження волі, у веденні законслухняного способу життя шляхом надання інформаційних та консультаційних послуг, залучення до заходів соціально-виховного впливу у взаємодії з іншими державними органами та установами, громадськими організаціями [11]. Ми абсолютно погоджуємось із проєктом у цій частині, оскільки вдосконалення процесу отримання засудженими правової освіти та юридичної консультації є дуже важливим, оскільки надає можливість змінити вид кримінального покарання на більш співрозмірний із правопорушенням.

Щодо змін до КК України, які пропонуються проєктом Закону України «Про пенітенціарну систему», то і в цьому випадку є

низка зауважень. Зокрема, законопроектом пропонується виключити з ч. 2 ст. 50 «Поняття покарання та його мета» КК вказівку на кару як на мету покарання. Як виходить, це є невинуватим законодавчим кроком, оскільки, застосовуючи покарання, суд має на меті покарати винного, що необхідно для захисту суспільства, а також для забезпечення справедливості. Необґрунтованими є і зміни до КВК України, які запропоновані в Проекті. Так, законопроектом пропонується доповнити КВК України ст. 24-1, відповідно до якої представники Міжнародного Комітету Червоного Хреста та особи, які їх супроводжують, можуть вільно відвідувати УВП без спеціального дозволу в будь-який час та без будь-яких перешкод. Такі представники мають право вільно, без будь-якого обмеження в часі, з максимальною підтримкою персоналу та адміністрації УВП переміщуватись такими установами та проводити приватні бесіди з усіма особами, засудженими до позбавлення волі та обмеження волі [11]. З такою пропозицією навряд чи можна погодитись, оскільки для надання представникам цієї організації нічим не обмеженого права доступу на територію УВП (а в подальшому – пенітенціарної установи) немає підстав, а його реалізація створить умови для порушення режиму на території цих підрозділів ДКВС України [12, с. 202]. Отже, вдосконалення процесу виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, на наш погляд, може відбуватись за рахунок удосконалення таких складових: 1) *нормативно-правова складова* – перегляд та редакція сучасних документів, що регламентують діяльність установ виконання покарання. Кримінально-виконавча система є лакмусовим папірцем для оцінки дієвості кримінально-правових та кримінальних процесуальних норм, оскільки тільки протягом відбування покарання (або звільнення від нього) можна оцінити реальну та остаточну суспільну небезпеку особи та дієвість санкції статті Особливої частини кримінального законодавства. При цьому, якщо оцінка кримінально-правових та процесуальних норм – об'єктивна, то кримінально-виконавча – суб'єктивна, та залежить від окремого суб'єкта; 2) *позитивно-конкурентна складова* – ознайомлення з міжнародним та зарубіжним досвідом виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, обмін інформацією та практичними навичками, залучення про-

відних європейських спеціалістів; 3) *соціально-побутова складова* – вдосконалення процесу виховання, виправлення та навчання засуджених шляхом проведення спеціальних тренінгів, курсів підвищення кваліфікації, демонстрації спеціальної відеопродукції, надання елементарних професій; правова освіта; розбудова бібліотечного фонду установ виконання покарання; вдосконалення медичного обслуговування; 4) *економіко-політична складова* – виділення коштів на ремонт приміщень, в яких утримуються засуджені, заміна форменого одягу, а також створення повноцінних комфортних умов, в яких основна увага кримінального правопорушника була би сконцентрована на власній поведінці, а не на відсутності елементарних засобів для нормальної життєдіяльності; створення нових установ виконання покарань (у т. ч. – нового типу, наприклад, напівпансіон тощо).

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що на сьогодні кримінально-виконавчу систему не можна назвати взірцем, гідним для демонстрації міжнародним колегам. Що стосується процесу відбування покарання у виді позбавлення волі, основними шляхами його вдосконалення є створення максимально належних умов для утримання та перевиховання засуджених осіб. Нині в нашій державі відсутні відповідні стратегії, що зумовлено кризовими тенденціями та змінами в суспільно-політичній і економічній обстановці.

Список використаних джерел

1. Топольська І. О. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби зі втягненням неповнолітніх у злочинну або іншу антигромадську діяльність: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2003. 20 с.
2. Богатырев И. Г. Пенитенциарная система Украины как институт реализации государственной политики в сфере исполнения наказаний. *Вестник Владимирского юридического института*. 2008. № 4. С. 278–282.
3. Шинальський О. І. Покарання та його місце у сфері боротьби зі злочинністю. *Держава і право: зб. наук. праць*. Юридичні і політичні науки. Київ, 2002. Вип. 16. С. 295–298.
4. Стаднік В. В. Виконання покарання у виді позбавлення волі щодо неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Львівський університет бізнесу та права. Львів, 2018. 262 с.

5. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-p#Text> (дата звернення: 01.03.2021).

6. Левчановський Д. Е., Царюк С. В. Матеріальна відповідальність засуджених до позбавлення волі: реалії та перспективи удосконалення її застосування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 5. С. 153–156.

7. Дрижак В. В., Чебоненко С. О. Пенітенціарна педагогіка: курс лекцій: навч. посіб. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Державного департаменту України з питань виконання покарань, 2006. 214 с.

8. Богатирьов І. Г., Богатирьова О. І., Пузирьов М. С. Запобігання пенітенціарній злочинності в Україні: посібник / за заг. ред. О. М. Джузи. Київ: Дакор, 2014. 96 с.

9. Синьов В. М., Кривуша В. І. Пенітенціарна педагогіка в основних запитаннях і відповідях: навч. посіб. Київ, 2000. 123 с.

10. Савченко О. Щодо співвідношення понять «виховний вплив» та «соціально-виховна робота» в кримінально-виконавчому законодавстві України. *Юридичний вісник*. Одеса, 2014. Вип. № 6. С. 393–396.

11. Про пенітенціарну систему: проєкт Закону України від 22.03.2021 р. № 5293. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71498 (дата звернення: 01.04.2021).

12. Василик В. В. Кримінально-виконавчі засади покарання у виді позбавлення волі на певний строк: дис. ... д-ра філософії: 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 312 с.

Kovalevskyi A.

DEVELOPMENT TENDENCY OF EXECUTION OF PUNISHMENT IN THE FORM OF IMPRISONMENT FOR A CERTAIN PERIOD REGARDING THE REFORMATION OF THE CRIMINAL AND EXECUTIVE SYSTEM OF UKRAINE

The article addresses to the development tendencies of execution of punishment in the form of imprisonment for a certain term regarding the reformation the criminal and executive system of Ukraine. The main problem is pointed out and observed in correctional institutions which are the leveling of personnel duties. The author of the article notes that most personnel formally relate to the performance of their functional duties, which has a negative impact on educational and resocial work. Currently, most correctional institutions and colonies remain destructive criminal subculture, hierarchy, etc., which deprives convicts of the opportunity to change their style of thinking and move away from illegal activities. Another disadvantage is the lack of a full opportunity to acquire new skills and basic education, which will provide an opportunity to work after

release from prison. Rational division of labor between convicts will also be able to have a positive impact on the material part of correctional institutions and the state budget. The author emphasizes that occupational therapy is one of the effective ways to re-educate criminals and learn to interact with others, which will contribute to the development of collective responsibility. The contemptuous attitude of the personnel towards the convicts is one of the main reasons why the latter have a negative perception of pedagogical (educational) activities. This is facilitated by conditions of isolation, malnutrition and their victimization by both convicts and personnel. The conclusion is made that at present the criminal and executive system cannot be a model worthy of demonstration to international colleagues. With regard to the process of serving a sentence in the form of imprisonment, the main ways to improve it are to create the most appropriate conditions for the detention and re-education of convicts. Currently, our country does not have appropriate strategies, due to crisis trends and changes in the socio-political and economic situation.

Key words: convict, penitentiary system, correction, re-education, imprisonment for a certain period, punishment, criminal legislation, subculture.

References

1. Topolska, I. O. (2003), *Criminal-legal and criminological aspects of combating the involvement of juveniles in criminal or other anti-social activities*, National Academy of Sciences of Ukraine, V. M. Koretsky Institute of State and Law, Kyiv.
2. Bohatyrov, I. H. (2008), “The penitentiary system of Ukraine as an institution for the implementation of state policy in the field of execution of punishments”, *Bulletin of Vladimir Law Institute*, № 4, pp. 278–282.
3. Shynalskyi, O. I. (2002), “Punishment and its place in the fight against crime”, *State and law: collection of scientific works. Legal and political sciences*, Issue 16, pp. 295–298.
4. Stadnik, V. V. (2018), *Execution of punishments in the form of imprisonment for juveniles*, Lviv University of Business and Law, Lviv.
5. Ukraine (2017), *On Approval of the Concept of Reforming (Development) of the Penitentiary System of Ukraine*: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-p#Text> (accessed 01 March 2021).
6. Levchanovskiy, D. E. and Tsariuk, S. V. (2019), “Liability of convicted to imprisonment: realities and prospects for improving its application”, *Actual problems of national jurisprudence*, № 5, pp. 153–156.
7. Dryzhak, V. V. and Chebonenko, S. O. (2006), *Penitentiary pedagogy: lessons course*, Chernihiv Law College of the State Department of Execution of Criminal Punishments of Ukraine, Chernihiv.
8. Bohatyrov, I. H., Bohatyrova, O. I. and Puzrov, M. S. (2014), *Prevention of penitentiary criminality in Ukraine*, Dakor, Kyiv.

9. Synov, V. M. and Kryvusha, V. I. (2000), *Penitentiary pedagogy in the main questions and answers*, Kyiv.

10. Savchenko, O. (2014), “On relationship between the concepts of “educational influence” and “social and educational work” in the criminal and executive legislation of Ukraine”, *Scientific journal “Legal Bulletin”*, Issue 6, pp. 393–396.

11. Ukraine (2021), *On Penitentiary System: Draft Law № 5293*, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71498 (accessed 01 April 2021).

12. Vasylyk, V. V. (2021), *Criminal and executive principles of punishment in the form of imprisonment for a certain period*, National Academy of Internal Affairs, Kyiv.